

Nieuwsbrief Dierbeleid in uitvoering

Jaargang 3 | nummer 5 | december 2010

Inhoud

Klinkende bezoekcijfers voor
dierenwebsites 2-3

Onderzoeker Bos:
'Het gaat om een netwerk
van experimenten,
niet om één stal' 4-5

'Een dood dier in de natuur
herbergt een hele
levensgemeenschap' 6-7

Dierenwelzijn, diergezondheid en de burger

We hebben een nieuwe regering van VVD en CDA, met gedoogsteun van de PVV. Het motto van deze nieuwe regering is 'Vrijheid en Verantwoordelijkheid'. Belangrijke doelen van deze regering zijn economische ontwikkeling en innovatie, met een goede samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid. Aspecten die we ook in grote mate terug zien in de Nota Dierenwelzijn en de Nationale Agenda Diergezondheid.

De Nota Dierenwelzijn en de Nationale Agenda Diergezondheid zijn beiden opgesteld met een looptijd van 2007 tot en met 2015. Het jaar 2011 ligt daar in het midden. Dit is dus een goed moment om eens opnieuw te kijken naar een paar projecten die in de beginfase ook al eens aan bod zijn

geweest. Wat is er in die paar jaar gebeurd? En wat heeft de burger daarvan mee gekregen?

In deze Nieuwsbrief bekijken we een drietal projecten en bevragen we burgers over het onderwerp van deze projecten. Vanuit de projecten gezien mogen ze zeker wel in zekere mate succesvol genoemd worden gezien de betrekkelijk korte tijd dat ze bezig zijn. Of dat ook zo is gezien vanuit de burger? Er is in ieder geval nog werk aan de winkel.

Ik wens u veel leesplezier.

Alida Oppers
Directeur Voedsel, Dier en Consument

Klinkende bezoekcijfers voor dierenwebsites

In het bieden van die 'kennis van onderop' schuilt een belangrijke kracht' Jinke Hesterman

270 duizend bezoekers per jaar trekt de website van het Landelijk Informatiecentrum voor Gezelschapsdieren (LICG). En 225 duizend kwamen er het laatste jaar langs bij de site van het Landelijk Kennisnetwerk Levende Have. Dat zijn klinkende cijfers, en ze klinken nog een stuk beter dan een paar jaar geleden.

Dezelfde bezoekers misschien? Grotendeels niet. Beide sites hebben veel gemeen maar de verschillen zijn groter. www.licg.nl biedt informatie over gezelschapsdieren zoals

honden, katten, kanaries, konijnen. www.levendehave.nl vormt een kennis-knooppunt voor de houders van hobby- en boerderijdieren, bijvoorbeeld pony's, kippen, ezels en geiten. Eerstgenoemde site werkt met kennis van deskundigen en voert voorlichtingscampagnes over onderwerpen als het voorkomen van hondenbeten. Laatstgenoemde heeft als ijzersterk kenmerk het delen van kennis met behulp van wiki's en vraagbaken. Directeur Jinke Hesterman van Levende Have is ervan overtuigd dat in het bieden van die 'kennis van onder-

op' een belangrijke kracht schuilt. 'En het eigen nieuws dat wij brengen, op basis van onze eigen bronnen. Daarvan wordt veel overgenomen door andere websites.' De cijfers geven haar in elk geval geen ongelijk want de actuele score van 225 duizend websitebezoekers is alweer anderhalf keer zo hoog als twee jaar geleden, toen deze Nieuwsbrief er voor het eerst de schijnwerpers op richtte. Heel veel van dat bezoek komt vanzelf, met hulp van 'onze grote vriend Google', zoals Hesterman het zegt. En waar zij vooral blij mee is: meer dan de

Bennie Zeilmaker
hypotheekadviseur
te Harlingen

"In de tuin hebben wij kwakleenden en waggelenden; dat kan makkelijk want we wonen aan het water. Die eenden kunnen overal heen, maar ze blijven bij ons want ze weten waar ze hun eten krijgen. Mijn vrouw heeft ook een konijn. Dat woont bij ons in huis. Vroeger had het

een hok buiten, maar dat vond ze te koud. In een hoek heeft hij een bak met stro en een kooitje. Dat doen we 's nachts dicht, maar in de loop van de middag gaat het open en dan loopt-ie gewoon door de kamer. Komt hij gezellig op de bank zitten als wij televisie kijken. Er was er nog een, maar die is onlangs overleden. Dat was een drama. Mijn vrouw verdiept zich heel erg in de verzorging. Als het niet in de boeken staat vraagt ze het aan de dierenarts. Daar komt ze toch veel, voor een prik of om de nagels te knippen."

Ida Meertens
student fotografie
te Harlingen

"Mijn hond is van het vuilnisbakkenras, zo noemen ze dat toch? Wij hadden vroeger thuis honden, katten, kippen, paarden, ezels. We woonden buiten, daar kon dat. Ja, er werd toen wel anders met dieren omgegaan. De hond kreeg de restjes van ons eten, en dan werd hij

bijgevoerd met pap. Ik kies nu zelf heel bewust voor voer dat echt is uitgezocht op de gezondheid van het dier. En op stevige ontlasting, die je van de straat kan opnemen. Vroeger had de hond vaak de regie omdat de mensen het op z'n beloop lieten, maar ik denk nu meer na over hoe een hond sociaal functioneert. Hij moet wachten met eten tot ik het zeg, en na mij de deur uit. En hij mag wel op bed, maar pas als ik het zeg. Mijn kennis haal ik uit boeken en bijvoorbeeld van de website van Martin Gauss. Als je het wil weten is er voldoende te vinden."

helft van de bezoekers komt voor het eerst. 'Dat betekent dat er nog steeds mensen zijn die ons ontdekken.' Naast de website heeft Levende Have ook andere communicatiemiddelen zoals een magazine met een oplage van 8000, brochures en films. 'De dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie vroeg laatst of ze ons filmpje over elektronische registratie (I&R) op hun eigen site mochten zetten.' Ja, dat strekt tot tevredenheid. Ook de cijfers van het LICG, dat twee jaar geleden nog maar net was begonnen, zijn indrukwekkend. Begin oktober stond de bezoekteller

van www.licg.nl op 210 duizend; aan het eind van het jaar zal dat 270 duizend zijn, aldus directeur Ingeborg de Wolf. 'Wij noteren groeipercentages van 77 in pagina's en 67 in bezoekers ten opzichte van vorig jaar'. Ook uit andere dingen blijkt het succes van haar virtuele informatiecentrum. Onder de eerste doelgroep van professioneel betrokkenen zoals dierenartsen en handelaars bleek onlangs de naambekendheid van de site op 80% te staan. 'Nu zijn we bezig met de slag naar het brede publiek'. Daarnaast geeft het grote aantal open sollicitaties en stageverzoeken vertrouwen. Ook het LICG gebruikt andere kanalen,

zoals een lespakket over Hondentaal waar meer dan 50 duizend kinderen mee bezig zijn geweest. Of een boekje dat in de Week van het Huisdier behalve aan dierenwinkels, dierenartsen en asiels ook aan basisscholen is verstuurd. 'Daarin verwijzen we wel altijd naar de website, want dat blijft de kern', aldus De Wolf, die nog steeds waarneemt dat gezelschapsdieren heel belangrijk zijn in het gezin. 'Soms zelfs belangrijker dan de andere gezinsleden'. Dat is de tijdgeest, weet zij. 'Maar daar moet je ook voorzichtig mee zijn. Het zijn wél dieren, en geen mensen. Dat thema gaan we ook nog eens uitdiepen'.

Carla Goorhuis biologiedocente te Harlingen

"Veel van wat we over onze vogels weten halen we van het internet, maar ook uit boekjes. Over hun huisvesting bijvoorbeeld. Maar daardoor weet ik bijvoorbeeld ook dat de roodstaartpapegaai erom bekend staat dat hij eenkennig is. Dat klopt ook. De onze vertrouwt

mij wel steeds beter, maar nog niet helemaal. Ik kan hem wel aaien, maar op de hand hebben nog niet. Mijn vriend wel. We hebben ook een kaketoer, in een andere kooi. Zelig? Nee hoor, de vogels zijn in gevangenschap geboren en opgegroeid. Ik haal ze er wel af en toe uit, maar als ze er de hele dag buiten zouden zijn had ik geen bank en geen gordijnen meer over. Ze slopen alles! Ja, het zijn zeker leden van het gezin. Als je thuis komt begroeten ze je. Je kan echt merken dat ze dan blij zijn om je te zien."

Klaas Wijnberg gepensioneerd kustwachtgezagvoerder te Harlingen

"Jonge katjes, die werden vroeger nog vaak verdrinken. Nu wordt er meestal net zo lang gezocht tot ze een onderdak hebben. Wij hadden thuis veel dieren. Sierduiven, konijnen, poezen en een hond. Bij ons op het dorp werd in die tijd wat... wat harder met dieren

omgesprongen dan nu. Als een dier ziek was dacht je, nou ja. Tegenwoordig ga je sneller naar de dierenarts. Hoe vaak ik daar al niet ben geweest, met onze poes! Ik heb een stuk of dertig kleine vogels zoals parkieten en zebra-vinken. Maar eerlijk is eerlijk: daar ga ik niet mee naar de dokter. We houden ze in een volièr, want de opzet is dat de beestjes kunnen vliegen. Nee, niet in onze kamer. Wat we weten over de dieren halen we uit boeken. Hoe groot moet een nestblok zijn, dat soort dingen. Ik heb zeker een meter boeken op de plank staan, allemaal naslagwerken, want wij zijn helemaal gek van vogels."

Roy Vrouwenvelder fotograaf te Harlingen

"Hoe je omgaat met de dieren. Je ervan bewust zijn dat je de vis tijdelijk uit zijn natuurlijke element haalt. Daarvan zijn wij ons als sportvissers tegenwoordig veel meer bewust dan vroeger. Ik ontmoet heel veel mensen aan de waterkant, en daar is in die tientallen jaren echt een hele

ontwikkeling geweest. Zo gebruiken we nu onthaakmatten om de vis van de haak af te halen - ik noem maar iets - waardoor er minder kans is dat je ze beschadigd weer terugzet. Thuis hebben we een aquarium. En een hond, tot voor kort, maar die is vijftien geworden en toen kon hij gewoon niet meer verder. We hebben hem laten inslapen. Dat was echt een lid van het gezin. Nee, de vissen niet maar daar ben ik wel heel zuinig op, met het schoonmaken van het aquarium bijvoorbeeld. Verantwoording nemen, dat vind ik belangrijk. Het dier heeft er uiteindelijk niet voor gekozen."

Onderzoeker Bos: 'Het gaat om een netwerk van experimenten, niet om één stal'

Als je streeft naar 'integraal duurzaam' in de veehouderij dan moet je dat niet heel snel willen. Dat zei onderzoeker Bram Bos twee jaar geleden in deze nieuwsbrief. Hij leidt bij Wageningen UR verschillende projecten om stallen van scratch af opnieuw te ontwerpen. Maar er valt intussen heel wat te melden.

In het voorjaar van 2009 kon er vanuit het 'herontwerpproject' Kracht van Koeien aan de minister van LNV een rapport worden aangeboden met een viertal nieuwe ontwerpen voor onderkomens van koeien. Onderkomens? 'Als je integraal duurzaam wil werken ga je anders om met de grond, met

kapitaal en arbeid, met de voedingsstoffen en met de dieren. In onze aanpak gaan we uit van de behoeften van het dier. Dan kom je bijvoorbeeld uit op beschutting, in plaats van te denken in termen van stallen'.

Volgens Bos is het goed gelukt om met de vier aangeboden ontwerpen compleet nieuwe systemen te laten zien. Nu is het niet zo dat de alternatieve systemen ineens als padenstoelen uit de grond schieten. 'Het is een toekomstvisie: dit kun je bereiken. Maar juist door die integrale benadering is het handelingsperspectief voor veehouders nog niet direct groot. Je kan niet zeggen: zet zo'n stal neer en dan gaat het goed. Veehouderij is een ingewikkeld samenspel van allerlei

factoren die een andere aanpak vragen'. Daarom is het goed dat er nu in het Brabantse Kaatsheuvel een prototype wordt gerealiseerd. 'Negentig hectare kruidenrijk grasland in natuurgebied, dat niet wordt gescheurd en met vaste mest wordt bemest. Veehouder Sjaak Sprangers gaat het beheren met Jersey koeien. Er komt een innovatieve stal volgens de ideeën van Kracht van Koeien, met een lage ammoniakemissie door het scheiden van mest en urine.' Behalve het Small Business Innovation Research Programma (SBIR) van Agentschap NL is er ook een aantal commerciële partijen bij het project betrokken, zoals een Noord-Hollandse producent van afvoersystemen en een Brabants betonbedrijf.

Diana Roos
foodstyliste
Haarlem

"Voor vlees ga ik eigenlijk altijd naar de biologische slager. Uit respect voor het dier en om de lekkere smaak. En als het om eieren gaat dan let ik er in elk geval op dat het geen gewone batterij-eieren zijn. Dus ik koop scharreleieren of eieren van een vrije uitloopstal, of viergranen-

eieren. Ik kook voor mijn beroep, en dan zie ik gewoon dat biologisch in de kwaliteit terugkomt. Het vlees is malser, de structuur is beter, het werkt prettiger. Je merkt het verschil. Ik vind het goed dat er aan nieuwe stallen wordt gewerkt waarin de dieren zich beter en natuurlijker kunnen bewegen. Zelf zal ik als het even kan voor biologisch kiezen, maar als dat er niet is ook voor alles wat er bij in de buurt komt. Als er meer aanbod is zullen meer mensen het kopen, en dat is weer een stimulans om verder te gaan met zulke alternatieve stallen."

Pieter Loog
rustend graficus
Haarlem

"Mijn vrouw had al kip gehaald, maar ze had niet gezien dat er een aanbieding was dus ik ben net even teruggeweest voor nog een bakje. De prijs is belangrijk, daar kom je voor. Daar zijn wij heel nauwkeurig in. En het moet er natuurlijk goed uitzien. Over de huisvesting van de kip-

pen maak ik me niet druk. Ik ben niet zo van de dieren, ik ben meer van de mensen. Die kippen hebben heus wel een goed leven en die verschillende stallen, dat is me te veel werk om daarnaar te gaan kijken. Ik neem aan dat de inkoper van het winkelbedrijf het wel goed zal doen. Wij kopen ook wel gehakt. Dat moet mager zijn, en dan doen we half om half rund en kalf. Scharreleieren koop ik wel, maar dan moeten ze wel goed aan de maat zijn en niet van die kleintjes want dan hoeft het voor mij niet."

Ook in de pluimveehouderij is er vooruitgang geboekt. Het meest valt misschien wel het Rondeel op, waarvan de eieren bij Albert Heijn in de schappen liggen. ‘Sinds de STER-spotjes van Wakker Dier waren die snel uitverkocht,’ weet Bos. Zoals de naam suggereert is het Rondeel rond. Dat zorgt voor betere werkomstandigheden voor de boer en een hoger welzijn van de kuikens. Bovendien bevordert de ronde vorm van de stal de natuurlijke ventilatie die weer een drastisch lagere emissie van ammoniak mogelijk maakt. In de hennenhoudery is meer aan de gang. Een andere stal, net als het Rondeel

voortgekomen uit het project Houden van Hennen, is die van de Lankerenhof in het Gelderse Voorthuizen. Bos: ‘Daar kan je onder meer duidelijk zien dat snavelkappen niet nodig is als de dieren maar ruimte hebben om hun natuurlijke gedrag te kunnen vertonen.’ En ook op andere fronten zijn er projecten bezig waarvan Bos een belangrijk uitstralingseffect verwacht, zoals de Koeientuin en de Vrijloopstal. ‘Ik zie voldoende energie, ook in de agribusiness. Het gaat niet om één succesvol systeem, maar om een netwerk van experimenten van veel verschillende veehouders en ketenpartijen die

bij elkaar na verloop van tijd tot radicale veranderingen zullen leiden. Dat noemen we systeeminnovatie’.

www.houdenvanhennen.nl

www.krachtvankoeien.nl

[note van de redactie: naast de pluimvee- en rundveesector is ook de varkenssector druk bezig met integraal duurzame stallen voor varkens, onder andere in het project Varkansen]

Frank Greven
vertegenwoordiger
Haarlem

“Ik koop meestal rundvlees of kip; daar zit meer smaak aan. Liever geen varkensvlees. Dat heeft toch iets minder reins, heb ik het idee. Heel eerlijk gezegd: ik let er niet op in wat voor stal die dieren hebben geleefd. Over dierenwelzijn weet ik niet zo veel. Je ziet wel

eens beelden voorbij komen op televisie, maar ik ben er eigenlijk niet mee bezig. Nee, het milieu dat neem ik niet mee in de overweging als ik vlees koop. De prijs vind ik wel belangrijk, en daar zit natuurlijk wel een verschil in: als het biologisch is, dan is het duurder dus dan koop je dat niet. Als ik eieren haal dan zijn het wel altijd scharreleieren, maar andere varianten zoals vrije uitloop of die eh... Rondeelstal, dat gaat me dan weer een stapje te ver - daar weet ik echt niets van.”

Joke Molenbroek
maatschappelijk werkster
Haarlem

“Je ziet nog wel eens koeien in de wei, maar hoe veel zijn dat er? Heel veel staan er op een rijtje in de stal, en ze worden ook voor het vlees gefokt. En die kippen, die hebben echt een vreselijk leven. Ik ben sowieso tegen de dierenindustrie, ook voor het milieu. Dus dat is voor

mij al een reden om veel minder vlees te eten dan vroeger. Twee keer in de week misschien. Als ik vlees koop - geen varkensvlees hoor, alleen rundvlees - kijk ik het eerst naar de datum. En dan moet het biologisch zijn, en mager. Ja, dat kan ik me veroorloven omdat ik in mijn eentje ben, maar er zijn er genoeg met jonge gezinnen en kinderen, die het niet kunnen betalen. Vlees of eieren uit dier-vriendelijke stallen, vrije uitloop bijvoorbeeld, dat vind ik goed. Maar eerlijk gezegd, ik ben er niet naar op zoek.”

Maaïke van Kalken
fotografiestudente
Haarlem

“Meestal koopt mijn moeder vlees want ik woon met mijn zontje van drie maanden bij haar. Maar soms haal ik het ook wel en dan is het meestal kip of biefstuk. Wij eten elke dag vlees. Ik let vooral op hoe duur het is; of het biologisch is maakt me niet veel uit. Ja, daar ben ik wel

een beetje dubbel in. Ik vind het wel belangrijk dat de dieren een goed leven hebben gehad. Maar als biologisch vlees euro's duurder is dan spijt het me voor die dieren, maar dan koop ik toch dat goedkopere vlees. Ik heb ook wel eens een documentaire gezien, daaruit bleek dat als je een biologisch fileetje koopt, je eigenlijk voor de hele kip betaalt. Dat vind ik wel jammer, want biologisch zou goedkoper moeten zijn zodat je het makkelijker koopt. Het zou goed zijn als de overheid er wat aan doet om diervriendelijk vlees goedkoper te maken.”

Harm Piek, ecooloog bij Natuurmonumenten:

‘Een dood dier in de natuur herbergt een hele levensgemeenschap’

Dode dieren achterlaten in de natuur is goed voor het natuurbesef van de mensen, maar vooral voor de biodiversiteit, zegt ecooloog Harm Piek van Natuurmonumenten. En dat geldt nog eens extra voor grotere dieren, waarvan de kadavers juist vaak worden weggehaald.

‘Elk jaar blijven er vele dode dieren liggen in een natuurgebied. Op een hectare bos bijvoorbeeld jaarlijks tachtig tot honderdtwintig broedvogels die het eerste jaar niet hebben gehaald. Daar is niets bijzonders aan,’

zegt natuurbeheerder Piek. ‘Bij grotere dieren komt er soms discussie over. Maar wij laten al een aantal jaren de dode zwijnen en herten liggen die bijvoorbeeld worden geschoten om de aantallen te beheersen, en daar willen we heel graag mee door gaan.’ Nationaal park Veluwezoom, onderdeel van Natuurmonumenten, is deelnemer in het project ‘Dood doet Leven’ waarover deze Nieuwsbrief mei vorig jaar berichtte. In dat project, samen met Staatsbosbeheer en de stichting Ark, laten webcamera’s zien hoe aasopruimers zich aan de kadavers te goed

doen. Door gebrek aan subsidie kwamen de camera’s er niet bij Natuurmonumenten, maar het beleid om dode dieren in de natuur achter te laten staat nog recht overeind. ‘Mensen die wat verder van de natuur af staan, kunnen we zo weer in contact brengen met het natuurlijke proces,’ zegt Piek. Nee, niet doordat ze tijdens een wandeling plotseling op een kadaver stuiten. ‘Dat kan ook haast niet want dieren die sterven of worden afgeschoten zijn zelden in de buurt van paden of wegen’. Maar wel met excursies, educatieve programma’s met

Joop en Corry Hanekamp automatiseringsdeskundige en huisvrouw Emmeloord

“Wij wandelen elke week, soms wel twee keer in de week en dan zo’n kilometer of tien, twintig. We zijn nog nooit een dood dier tegengekomen, althans geen groot dier. Ja, een koe een keer, maar dat was in een weiland. Ik zou het niet prettig vinden als

het wel gebeurde. Zo’n dier in staat van ontbinding, dat is ook voor kinderen niet leuk - al trekken wij ons er meestal meer van aan dan zij. Een konijn of een vosje, dat is geen probleem. Maar een wild zwijn, een pony of een hert, dat is gewoon geen prettig gezicht. Biodiversiteit? Die is er wel genoeg door omgewaaide bomen, met allerlei schimmels, insecten en paddenstoelen. Het lijkt me niet dat grote dieren daar wat aan bijdragen. Je moet wel onderscheid maken natuurlijk: in gebieden die niet voor publiek toegankelijk zijn kan het wel; daar zijn er geen bezwaren tegen.”

Marjan Steenks fysiotherapeute Velp

“Ik kan me wel voorstellen dat ze dode dieren op het terrein willen laten liggen; het is de natuur. Maar zelf heb ik er groot bezwaar tegen, vooral als het grote dieren zijn. Ik wandel namelijk veel, bijna elke dag met de honden en als die zo’n dier ontdekken - een tijdje gele-

den nog een hert - dan gaan ze erop af en beginnen ze te blaffen. Dat vind ik vervelend. Vooral als ze er dan mee gaan sjouwen zit ik op de kast. In gebieden waar geen mensen komen: prima. Ik snap het idee ook wel. Ik kan me voorstellen dat er dan allerlei kevertjes in komen, en daar komen dan weer andere dieren op af. Het is heel goed om dat te laten gebeuren, maar ik ben er zelf een beetje dubbel in. Als ik met de honden wandel wil ik er liever niet mee in aanraking komen.”

foto's en films vanuit het veld, informatiepanelen bij de ingangen en in de bezoekerscentra. En natuurlijk in het blad Natuurbehoud dat aan negenhonderdduizend mensen wordt verstuurd. Kinderen staan er heel positief tegenover, weet Piek uit ervaring en uit onderzoek. Volwassenen vooral als ze meer voorlichting hebben gehad. Belangrijker nog vindt Piek het 'zeer aanzienlijke' effect op de biodiversiteit. 'Op zo'n kadaver zit een hele levensgemeenschap van allerlei dieren. Op een wild zwijn bijvoorbeeld naar schatting 23 duizend individuen. 260 soorten kunnen daarin leven,

waarvan de meeste aan een groot kadaver zijn gebonden. Zeven nieuwe soorten hebben we al aangetroffen: aaskevers, aasvliegen en kortschildkevers bijvoorbeeld. Maar ook de vos profiteert ervan, en je treft er marterachtigen aan. We zien tegenwoordig ook veel meer raven en zelfs regelmatig zeearenden, en dat hangt echt hiermee samen. De botten die na een paar weken achterblijven zijn goed voor de kalkvoorziening, waar in de kalkarme gebieden hele kleine knaagdieren weer van profiteren. Sommige insecten zijn zelfs geheel aangewezen op deze botten. En de mezen gebruiken het haar om

hun nesten mee te bouwen.' Juist de grotere dieren brengen meer biodiversiteit, legt de natuurbeheerder uit. Daarvan blijven de kadavers langer in tact, waardoor de gehele levenscyclus van bepaalde insectensoorten zich van ei en larve via pop naar volwassen dier zich kan voltrekken. Die soorten komen dan ook alleen op de grote dieren af. 'En wat wij heel belangrijk vinden: dat er constant kadavers in het gebied aanwezig zijn. Er moet altijd wel ergens wat te vinden zijn, zodat aaseters ook voedsel kunnen vinden in periodes van schaarste zoals het late voorjaar'.

'Op zo'n kadaver zit een hele levensgemeenschap van allerlei dieren. Op een wild zwijn bijvoorbeeld naar schatting 23 duizend individuen. Harm Piek

Annet Planten
illustrator
Arnhem

"De hond heeft het nodig maar ik wandel ook voor mezelf; elke dag wel een kilometer of vijf. Meestal hier in de buurt. Het gaat niet zo hard hoor, omdat ik onderweg zoveel zie. Dode dieren kom ik niet veel tegen. Helaas, want ik ben nieuwsgierig en ik ben er niet bang voor.

Een tijdje geleden zag ik wel een groep padvindsters, die hadden een zwijn gevonden en de kop eraf gehakt als trofee. Dat is dan eigenlijk jammer want zo'n kadaver zou voor de natuur bestemd moeten zijn. Er zitten hier veel prooi- en aaseters en die komen niet genoeg aan de bak omdat er teveel mensen in de buurt komen. Laten liggen is prima wat mij betreft. In de Oostvaardersplassen doen ze een webcam erbij. Kan je op afstand griezelen. Dat vind ik ook goed. Als je oh en ah mag roepen over geboorte, mag je je ook verbazen over de dood."

Frank Serlier
theatermaker
Rheden

"Een dood dier, dat hoort bij de natuur. Het is de kringloop. Ik vind dat normaal. De mensen hebben in de loop der tijd heel veel veranderd aan de natuur, maar we gaan nu weer ontdekken dat we er onlosmakelijk onderdeel van zijn. Dat grotere kadavers soms worden wegge-

haald snap ik wel maar ik zou het niet doen. Kijk, het zou wat anders zijn als er een slagveld zou zijn aangericht. Dat zou dan voor kinderen geen fijn gezicht zijn. Dood is voor hun toch heel wat anders dan voor ons. Zelf wandel ik heel veel. Elke dag wel een stukje, meestal hier in de omgeving. Ik ben wel eens een dood vogeltje tegengekomen maar nog nooit een kadaver van een hert of een zwijn. Maar ik vind niet dat het verborgen moet blijven. Vies? Het is maar wat je wil. Als je er hier een soort Efteling van wil maken misschien. Maar als je de echte natuur wil laten zien..."

Doreth de Boom
fysiotherapeute
Bemmel

"Ik wandel veel in de Bommelerwaard met mijn twee kinderen van negen en zes. Dan komen we wel eens een dood konijntje tegen, of een vis, en daar gaan we dan naar kijken. Dan kan je zien dat daar allerlei andere kleine diertjes door worden aangetrokken en daar vertel

ik dan over. Soms stinken ze. Dan zeg ik, dat is omdat ze ontbinden. Zo'n dood diertje verandert langzaam, en op het laatst is er geen visje meer over. Grote dieren - daar moet ik even over nadenken. Voor de natuur is het zeker een goed idee om ze te laten liggen, maar ik weet niet genoeg over de verspreiding van ziektes. Tegen de kinderen zeg ik wel dat ze hun handen op de rug moeten houden, maar het kan ook door de lucht komen. Ik weet dat het een belangrijke voedingsbron is voor de natuur. Maar misschien kan dat toch beter in gebieden waar geen wandelaars komen?"

Colofon

Dierbeleid in uitvoering is een uitgave van het ministerie van EL&I.

Redactieadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Tekst

Martijn de Groot

Fotografie

Portretten: Martijn de Groot
Overige foto's: beeldbank
Ministerie van EL&I

Ontwerp en Productie

DB Huisstijlmedia

Deze nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar.

Internet:

www.rijksoverheid.nl (De website www.minlnv.nl is per 16 december niet meer beschikbaar.
Alle informatie is te vinden onder www.rijksoverheid.nl. Deze website is nog onder constructie.
Voor het vinden van informatie m.b.t. dierenwelzijn en diergezondheid: klik op 'toon alle onderwerpen', vervolgens op 'dieren'.)

E-mail:

dierbeleidinuitvoering@minlnv.nl